

1. Jakie modalności...? (Wskaż modalności w podanych zdaniach. Scharakteryzuj je.)

- (a) Zenobiusz nie jest przekonany, czy Klementyna go kocha.
- (b) Jest możliwe, że Klementyna kocha Zenobiusza.
- (c) „Klementyna może mnie kochać.” – myśli Zenobiusz – „wszak darzę ją tak silnym uczuciem”.
- (d) Nie jest jednakowoż konieczne, że jeśli Zenobiusz kocha Klementynę, to Klementyna odwzajemnia jego uczucie.
- (e) Bowiem nie zawsze jest tak, że gdy Zenobiusz kocha jakąś niewiastę, to owa niewiasta darzy Zenobiusza tym samym uczuciem.
- (f) Zenobiuszowi nie raz przychodziło do głowy, że powinno być inaczej.
- (g) Zenobiusz stracił apetyt od kiedy dowiedział się, że Klementyna go nie kocha.
- (h) Apetyt mu pewnie nie wróci, dopóki nie zakocha się w Adelajdzie.
- (i) ‘Poszczenie nie jest zakazane, zwłaszcza poszczenie z miłości, Zenobiusz musi się jednak odżywiać!’ – myśli z troską mama Zenobiusza. ‘Wolno ci, Zenobiuszu, nie jadać obiadków mamusi, pod warunkiem, że w przyszłym tygodniu umówisz się na randkę z Adelajdą.’

2. Znajdź w zdaniach z poprzedniego zadania przykłady modalności *de dicto* oraz *de re*. Scharakteryzuj – w ramach powtórki z *Logiki 2* – różnicę znaczenia zdań:

- (a) Jest konieczne, że najwyższy człowiek jest wyższy od każdego innego człowieka.
- (b) Najwyższy człowiek jest z konieczności wyższy od każdego innego człowieka.

3. O co chodziło z tą intensjonalnością?

Wyjaśnij, co szwankuje w następujących wnioskowaniach. (Wskazane jest użycie fraz takich jak spójnik ekstensjonalny/intensjonalny, „wymienialność *salva veritate*” i „kontekst intensjonalny”. ☺)

- (a) Jest konieczne, że $9 - 1$ wynosi 8.
liczba planet Układu Słonecznego = 8
zatem
Jest konieczne, że liczba planet Układu Słonecznego wynosi 8.
- (b) Jan Śniadecki wiedział, że Mickiewicz jest autorem „Ballad i romansów”.
autor „Ballad i romansów” = autor „Pana Tadeusza”
zatem
Jan Śniadecki wiedział, że Mickiewicz jest autorem „Pana Tadeusza”.

Z „Wykładu z Logiki 2”:

Definicja 10.1. **Strukturą modelową** nazywamy dowolną parę uporządkowaną $\langle W, R \rangle$, gdzie W jest niepustym zbiorem, natomiast R jest binarną relacją w W .

Definicja 10.2. Niech $\langle W, R \rangle$ będzie strukturą modelową. **Wartościowaniem określonym na strukturze modelowej $\langle W, R \rangle$** nazywamy dowolną funkcję V , której argumentami są formuły języka MRZ i elementy zbioru W , natomiast wartościami – prawda 1 i fałsz 0 , spełniającą następujące warunki:

- (1) dla dowolnej zmiennej zdaniowej p_i , dla każdego $w \in W$: $V(p_i, w) = 1$ lub $V(p_i, w) = 0$;
- (2) dla dowolnej formuły A języka MRZ, dla każdego $w \in W$: $V(\neg A, w) = 1$ wtw $V(A, w) = 0$;
- (3) dla dowolnych formuł A, B języka MRZ, dla każdego $w \in W$:

- $V(A \wedge B, w) = 1$ wtw $V(A, w) = 1$ oraz $V(B, w) = 1$;

- $V(A \vee B, w) = 1$ wtw $V(A, w) = 1$ lub $V(B, w) = 1$;

- $V(A \rightarrow B, w) = 1$ wtw $V(A, w) = 0$ lub $V(B, w) = 1$;

- $V(A \leftrightarrow B, w) = 1$ wtw $V(A, w) = V(B, w)$;

- (4) dla dowolnej formuły A języka MRZ, dla każdego $w \in W$:

- $V(\Diamond A, w) = 1$ wtw istnieje $w^* \in W$ takie, że wRw^* oraz $V(A, w^*) = 1$;

- $V(\Box A, w) = 1$ wtw dla każdego $w^* \in W$ takiego, że wRw^* : $V(A, w^*) = 1$.

Definicja 10.3. **Modelem Kripkego** nazywamy trójkę uporządkowaną $\langle W, R, V \rangle$, gdzie $\langle W, R \rangle$ tworzy strukturę modelową, natomiast V jest wartościowaniem określonym na strukturze modelowej $\langle W, R \rangle$.

Definicja 10.4. Mówimy, że formuła A jest **prawdziwa w świecie w modelu $\langle W, R, V \rangle$** wtw $V(A, w) = 1$.

4. Niech $\langle W, R \rangle$ będzie strukturą modelową określoną następująco: $W = \{w_1, w_2\}$, $R = \{\langle w_1, w_2 \rangle\}$, V niech będzie wartościowaniem określonym na strukturze modelowej $\langle W, R \rangle$ takim, że: $V(p, w_1) = 1$, $V(p, w_2) = 0$, $V(q, w_1) = 0$, $V(q, w_2) = 0$. Oblicz wartości:

- (a) $V((p \rightarrow q) \rightarrow (\neg q \rightarrow \neg p), w_1)$
- (b) $V(\Box p, w_1)$
- (c) $V(\Box q, w_2)$
- (d) $V(\Box(p \rightarrow q), w_1)$
- (e) $V(\Diamond(p \rightarrow p), w_2)$

5. Rozważmy następujący analogon przykładu (a) z zadania 3.:

Jest konieczne, że $9 - 1$ wynosi 8.

Liczba planet Układu Słonecznego wynosi 8 wtw $9 - 1$ wynosi 8.

zatem

Jest konieczne, że liczba planet Układu Słonecznego wynosi 8.

Skonstruuj model Kripkego pokazujący, że to wnioskowanie jest niepoprawne w świetle modalnej logiki K (tj. pokazujący, że schemat wnioskowania nie dziedziczy prawdziwości w świecie).